

dene, anvend den! Saa siger den ærede Minister, at hverken den Lov, der passer til de nuværende Forhold, eller den Lov, der nu bestaaer, vil han bringe i Udøvelse, og hvorfor? Fordi han vil spørge Bestyreren af Herlufsholm. Men hvorfor er der en Bestyrer der? Er han der, fordi han skal sidde Loven overhørig og være det Skjermbrædt, bag hvilket Ministeren kan skjule sig? Thi om Andet er her ikke Spørgsmaal. Herlufsholm Gods vil Ministeren blive nødt til at udlevere til Afløsning paa et eller andet passende Vilkaar; det vil han blive nødt til, eller han vil synke i Graven, og en Anden vil komme til at gjøre det; thi det maa skee. Det staaer klart, at Herlufsholm er en Stiftelse — det kan man ikke benægte — at det er en offentlig Stiftelse, der er indbefattet under Loven af 1769. Hvad den øvrige Deel af det her omhandlede Gods angaaer, da er der kun en eneste Bønsfælgelighed ved Anvendelsen af den Lov, hvortil jeg her sigter, nemlig Afsløsningsloven af 1851, og den bestaaer i Udgifterne til Commissjonen, som ere forbundne dermed; men denne Ulempe vil den ærede Minister kunne afhjælpe med en meget ringe Modification; det staaer kun til ham. Hele Resten, hele det øvrige Apparat, er ligesaa vel anvendeligt paa en enkelt Gaard, som paa et heelt Godscomplex. Det er enhver enkelt Gaard, der for sig bliver sat i Værdi, og Afsløsningssummen der bliver fastsat derefter. Det er hele Lovens Princip, det er hele Lovens Bud, og det har aldeles ingen Bønsfælgelighed; den kan bringes i Anvendelse paa hver enkelt af disse Gaarde, som paa hver enkelt Gaard af et Godscomplex. Men med Hensyn til Commissjonen, da indrømmer jeg, at der en Bønsfælgelighed; men her er det meget simpelt at komme til en Overeenskomst om, hvorledes det kan afgjøres, fordi der mellem Parterne meget godt vil kunne bringes en Overeenskomst tilveie. Dersom den ærede Minister siger, at, forsaavidt hans Ministerium angaaer, er der hidtil villigt gaaet ind paa disse Overeenskomster, saa har jeg allerede tidligere havt den Ære at gjøre opmærksom paa, at en Præst og en Fæstemøller have været enige om, at til den og den Tid skulde Rollen overlades til Fæsteren, og ved Siden deraf er

klæret alle kyndige Mænd det for alle Parter sandt Vel; men der er en saadan Overeenskomst bleven nægtet af Ministeriet. Om den senere er kommen istand, kan jeg ikke sige, men det vil være i mange af de Herrers Erindring her, at en saadan Sag har foreligget. Der har foreligget Sager om Salg af en stor Deel af Præsternes Embedsjorder, hvor Præsterne navnlig have mere Embedsjord, end de paa nogen Maade med deres Capitaler kunne dyrke; der har været Salgsvilkaar foreslaaede, som alle Parter kunde være tilfredse med, som det, der til de daværende Omstændigheder var tilsvarende, og for et halvt Aar eller et Fjerdingaar tilbage er det nægtet, efterat disse Sager havde vandret mellem Ministeriet og de Vedkommende i hele to Aar. Heri ligger ikke noget Bøns fra nogen stor Villighed fra Ministeriets Side til at fremme Salg, — og saadanne Salg skulde dog efter Lovgivningens have været fremmede i hended 100 Aar. Jeg har holdt mig til dette Factum, og Bestemmelsen i den gamle Lov vil jeg derfor paa en eller anden Maade til Sids Behandling bringe ind i den her foreslaaede Lov, isald den ærede Minister til den Tid ikke skulde være kommen til Bestemmelse om Noget, som han fandt bedre; og imellem den 7de Paragraph i Loven af 1769 og Ministerens Indstilling til Hans Majestæt Kongen om at fremme Salg kan der ikke stille sig nogen Bestyrer; thi Bestyreren er ikke ansat før 1769.

Indenrigsministeren: Jeg maa bede den ærede Rigsbønsmand lægge Mærke til, at Erdn. af 13 Mai 1769 aldeles ikke indeholder, at man skal afhænde Godset paa saadanne Vilkaar, at blot Bønderne kunde være tjente dermed, men kun saaledes at Stiftelsen hverken nu eller for Fremtiden taber eller hazarderer, men snarere vinder noget. Jeg troer ikke, at man kan nævne noget Exempel paa, at der er blevet nægtet Approbation paa noget Salg, som har havt disse Egenheder, idetmindste ikke paa, at man har været for vanskelig ved at sælge; det vilde snarere fra et vist Standpunct kunne siges, at man har været for redebon til at approbere saadanne Salg. Den ærede Taler paaberaaber sig, at Erdn. af 13 Mai 1769 ikke er ophævet. Den er hvet